

II TROBADA D'INVESTIGADORS DE LES UNIVERSITATS I REPRESENTANTS D'AJUNTAMENTS, GRUPS, ENTITATS I ASSOCIACIONS CÍVIQUES MEMORIALÍSTIQUES VALENCIANES

LA BATALLA DE LLEVANT UN RETROBAMENT AMB LA HISTÒRIA I LA MEMÒRIA OBLIDADA

Dies 8, 9, 10 i 11 de maig de 2018

Lloc: Facultat de Ciències Humanes i Socials de la Universitat Jaume I de Castelló.
Aula Magna (HAQ1012-AA) i Sala de Graus (HC0114FR)

La Càtedra Interuniversitària de Memòria Democràtica de la Comunitat Valenciana segueix el seu compromís per impulsar trobades i intercanvis d'experiències entre acadèmics, estudiants universitaris, gestors, docents i activistes de la memòria. L'objectiu de la Segona Trobada és analitzar i debatre sobre la Batalla de Llevant, un episodi bèl·lic que, durant molts anys, ha passat desapercebut a les publicacions historiogràfiques de la Guerra Civil Espanyola i que també s'ha anat esvaint de l'imaginari col·lectiu. Per això se la coneix com la batalla oblidada o, més bé, silenciada.

En els últims anys, ha hagut un increment en el nombre d'investigacions, de publicacions i d'actes commemoratius, que han fet possible el seu reconeixement i han fomentat la curiositat per saber-ne més. També s'han pres algunes mesures per a la protecció dels vestigis que han perdurat fins els nostres dies.

El seu llarg ostracisme ens pot portar a pensar que es tracta d'un episodi bèl·lic menor dins del conflicte, però gens més lluny de la realitat, ja que el nombre de baixes, el total de forces que hi van participar o la despesa en armament, ens donen una idea sobre l'entitat dels combats que es van viure als pobles de Castelló i de Terol entre els mesos d'abril i juliol de 1938.

Amb motiu dels 80 anys de la Batalla de Llevant pensem que cal recordar-la amb la celebració d'un Congrés. L'objectiu és el de donar-li visibilitat acadèmica i docent, i, també, el de fomentar la seua recerca, per conèixer més àmpliament els fets i els protagonistes i, com a conseqüència, retornar a la veritat històrica i dignificar les víctimes de la Guerra, que van lluitar al front i a la rereguarda, amés de situar el seu significat històric en el context d'Espanya i del món.

Dimarts, 8 de maig

Lloc de realització: Aula Magna (HAQ1012-AA). Facultat d'Humanes i Socials

MATÍ

Primera sessió: Història i Memòria de la Batalla de Llevant. / **9.30 h** Recollida de documentació i acreditacions. / **10.00 h** Presentació de la Trobada. / **10.30 h** Conferència inaugural: La Batalla de Llevant. La més desconeguda de les grans batalles. Joan Villarroya. Universitat de Barcelona. / **11.30 h** Debat. / **11.45 h** Pausa. / **12.15 h** Ponència: L'ofensiva per Castelló: unes fites defensives. Edelmir Galdón. Cap de secció de Difusió Cultural de la Generalitat Valenciana. / **13.15 h** Debat. / **13.30 h** Documental Resistència en Levante, versió de la gran batalla de Levante según datos del Estado Mayor del Grupo de Ejércitos. Filmoteca Nacional. Presentació a càrrec de Carles Mallench. Grup de la Batalla de Llevant de la Universitat Jaume I. / **14.30 h** Dinar.

VESPRADA

16.00 h Ponència: La Batalla de Llevant, una victòria republicana silenciada. Vicent Grau. Universitat Jaume I. / **17.00 h** Debat. / **17.15 h** La línia XYZ. Un projecte turístic i sostenible del territori. Presentació a càrrec d'Eugeni de Manuel, Rosa Monlleó, Vicent Grau, Alfredo Fornas. Federació Valenciana de Municipis i Províncies i Universitat Jaume I. / **18.15 h** Pausa. / **18.45 h** Homenatge al soldat desconegut. Presentació de Diari d'un milicià de la cultura de la 57 BM a la serra d'Espadà per Nel·lo Navarro. Periodista. **19.15 h** Sessió de comunicacions i debat.

Dimecres, 9 de maig

Lloc de realització: Aula Magna (HAQ1012-AA). Facultat d'Humanes i Socials

MATÍ

Segona sessió: Les estratègies militars de la Batalla de Llevant. / **9.30 h** Ponència: La batalla aèria de Llevant des de la perspectiva republicana. David Íñiguez i David Gesalí. Universitat de Barcelona. **10.30 h** Debat. / **11.45 h** Pausa. / **12.15 h** Ponència: Guerra aèria en el Maestrat. El fals experiment Stuka. Rafael Permuy. Periodista, historiador de l'aviació i membre del consell assessor del SHYCEA. / **13.00 h** Debat. / **13.15 h** Sessió de Comunicacions i debat. / **14.30 h** Dinar.

VESPRADA

Tercera sessió: Gènere i Cultura en guerra. / **16.00 h** Ponència: Les dones en la Batalla de Llevant. Discursos i experiències de guerra en una realitat transgressora. Rosa Monlleó. Universitat Jaume I. / **16.45 h** Ponència: Guanyar la guerra en la rereguarda: la mobilització de les dones antifeixistes. Eva Alcón. Universitat Jaume I. / **17.30 h** Debat. / **17.45 h** Pausa. / **18.15 h** Ponència: Conxa Alós i les vivències de guerra a Castelló en les seues novel·les El caballo rojo i La Madama. Amparo Ayora. Universitat Jaume I. / **19.00 h** Debat. / **19.15 h** Adaptació i representació teatral de les obres de Manuel Azaña, Una velada en Benicarló i de Mª Teresa León, Huelga en el puerto. Grup de teatre Els ubús. Presentació a càrrec de Fàtima Agut. Universitat Jaume I.

Dijous, 10 de maig

Lloc de realització: Aula Magna (HAQ1012-AA). Facultat d'Humanes i Socials

MATÍ

Quarta sessió: Les conjuntures polítiques del conflicte. / **9.30 h** Ponència: Europa i la guerra civil espanyola: el Comitè de no Intervenció. Pelai Pagès. Universitat de Barcelona. / **10.15 h** Ponència: Negrín, de l'esperança a la resistència. Ricard Camil Torres. Universitat de València. / **11.00 h** Debat. / **11.15 h** Pausa. / **11.45 h** Ponència: «L'illustration» i «Domenica della Sera» davant la Batalla de Llevant. Josep Miquel Santacreu. Universitat d'Alacant. / **12.00 h** Debat. / **12.15 h** Sessió de comunicacions i debat. **14.00 h**. Dinar.

VESPRADA

Quinta sessió: El cost humà de la guerra. / **16.00 h** Ponència: La població refugiada de la Guerra civil a Castelló. De solidaris a desterrats. Alfredo Fornas. Universitat Jaume I. / **16.45 h** Ponència: Control ideològic i politització de l'ensenyament en els anys de la guerra (1936-1939). Víctor Vilanova. Universitat Jaume I. / **17.30 h** Debat. / **17.45 h** Pausa. / **18.15 h** Ponència: Les últimes filles i fills de la República. Maternitats en la Guerra civil i l'exili des de una perspectiva de gènere. Amalia Rosado. Universitat Jaume I. **19.00 h** Joaquín Alfonso: Testimoniatge de l'exili. / **19.45 h** Debat.

Divendres, 11 de maig

Lloc de realització: Sala de Graus Germà Colón Domènech (HC0114FR). Facultat d'Humanes i Socials i Vilafamés-La Vall d'Uixó

MATÍ

Sexta sessió: Visita guiada a l'escenari bèl·lic. / **9.30 h** Ponència: La Batalla de Llevant en la XYZ: quarta fase. Carles Mallench i Blas Vicente. Grup de la Batalla de Llevant de la Universitat Jaume I. / **10.30 h** Debat. / **10.45 h** Visita guiada a l'aeròdrom de Vilafamés a càrrec de l'arqueòleg José Albelda. / **13.00 h** Realització de l'itinerari bèl·lic de La Vall d'Uixó a càrrec de Carles Mallench. / **14.30 h** Dinar a les coves de Sant Josep.

VESPRADA

Setena sessió: El patrimoni bèl·lic i les fosses dels combatents. / **16.00 h** Ponència: 10 anys de combats per l'arqueologia de la Guerra civil espanyola. Xurxo Ayán. Arqueòleg i membre de l'equip guerraenlauniversidad. CSIC. / **16.45 h** Ponència: Arqueologia de la Guerra Civil en el País Valencià. Enric Gil. Arqueòleg de l'Ajuntament d'Almansa. / **17.30 h** Debat. / **17.45 h** Pausa. / **18.15 h** Ponència: Excavacions i exhumacions de les fosses de combatents de la Guerra Civil al front de Llevant. Miquel Mezquida. Associació Científica ArqueoAntro. / **19.00 h** Debat. / **19.15 h** Sessió de comunicacions i debat. / **20.00 h** Conferència de la cloenda: La Batalla de l'Ebre i del Segre en la defensa del País Valencià. Josep Sánchez Cervelló. Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. **20.45 h** Final de la Trobada.

Normes de presentació de les comunicacions

Les comunicacions han de ser originals, tindre un mínim de qualitat científica i estar relacionades amb la temàtica del Congrés. S'ha d'enviar un resum (abstract) d'entre 5-10 línies abans del 30 d'abril, on ha de constar el títol i la temàtica, a cemehis@uji.es. La comunicació definitiva s'ha d'entregar segons la normativa de la Universitat Jaume I (www.uji.es/serveis/scp/base/publ/normdoc/noriginals), amb lletra Times New Roman 12 i interlineat 1,5 i el nombre màxim de pàgines serà de 20. El material gràfic s'ha d'enviar també a banda del text, correctament referenciat i amb una qualitat vàlida per a impremta.

Matrícula

Les persones interessades han d'emplenar el formulari que podeu descarregar a www.cemehis.uji.es (telèfon d'informació: 964728764)

Data límit d'inscripció: 7 de maig de 2018

Es lliurarà un certificat d'assistència, convalidable per 2 crèdits de lliure configuració per a l'estudiantat de la Universitat Jaume I de Castelló.

Inscripció gratuïta

Comitè organitzador

Coordinadora General: Rosa Monlleó

Secretari: Alfredo Fornas

Vocals: Inmaculada Badenes-Gasset, Vicent Grau, Fàtima Agut Clausell, Amparo Ayora, Carles Mallench, David Oliver, Josep Espada, Amalia Rosado, Maria Querol, David Saura, Alejandro Colonques i Adrián Sánchez.

Comitè Científic

Javier Navarro, Manuel Requena, Pablo Díaz, Shirley Mangini, Carme Agulló, Vicent Sampedro, Carmen González, Queralt Solé i David Ginard.

Patrocina

CÀTEDRA INTERUNIVERSITÀRIA DE MEMÒRIA DEMOCRÀTICA DE LA COMUNITAT VALENCIANA
(Universitat Jaume I, Universitat de València, Universitat d'Alacant, Conselleria de Justícia, Administració Pública, Reformes Democràtiques i Llibertats Públiques de la Generalitat Valenciana)

Col·laboren

Grup d'Estudis d'Història Local i Fonts Orals (UJI), Grup de la Batalla de Llevant (UJI), Grup de Memòria Casas Sala (GMCS), Grup de Les Muntanyes de la Guerra (GEBAL), Grup de Recerca d'Espanya Contemporània (UA), Grup de Recerca Memòria, Identitat i Ficcions (UA), Aula d'Història i Memòria Democràtica (UV), Federació Valenciana de Municipis i Províncies (FVMP)